

ELS VOSTRES CLÀSSICS

La recerca de Proust

JORDI LLOVET 24/12/2009

Vota ☆☆☆☆☆ Resultado ★★★★★ 0 votos

La primera frase d'una novel·la és un repte per a un escriptor, i també per a tot traductor. Això val, especialment, per a l'obra magna de Marcel Proust (1871-1922), *À la Recherche du temps perdu*, la primera frase de la qual, "Longtemps, je me suis couché de bonne heure", amaga el propòsit de la novel·la entera: presentar l'estat mig de vetlla mig de son que permet una anamnesi, a sacsejades, com a base de la poètica d'aquest enorme llibre. En el cas del traductor, en la primera frase s'hi desvela el to general que farà servir en la seva translació. Així, per exemple, Pedro Salinas no l'encertava gaire quan traduïa: "Mucho tiempo he estado acostándome temprano"; és molt millor:

"Durante mucho tiempo me acosté temprano", tal com va escriure Estela Canto. Mauro Armiño va caure en una gran extravagància quan va posar-hi: "Me he acostado temprano, hace mucho", que després va corregir: "Mucho tiempo me acosté temprano", sense que sigui cap meravella. Carlos Manzano, que ha acabat recentment la darrera traducció en castellà de *La recerca proustiana*, va retornar a la fórmula més senzilla: "Durante mucho tiempo, me acosté temprano", amb una coma innecessària al mig. (La meva teoria és que Proust puntua de vegades com un asmàtic, a batzegades, igual com Flaubert puntua per mediació de l'oralitat.)

La notícia en otros webs
webs en español
en otros idiomas

"Combray' dóna la pauta per entendre tota 'La Recherche' "

El llibre sencer només ha estat traduït a Catalunya, fins ara, una vegada: és la versió que va encetar Jaume Vidal Alcover i va acabar la seva dona, Maria Aurèlia Capmany. L'any 1986, Vidal havia ofert als lectors, a Llibres del Mall, un tast del que més endavant faria *in extenso*. En aquella ocasió va escriure: "Durant molt de temps, me n'he anat a jeure d'hora". És molt discutible que Vidal faci servir una forma verbal de pretèrit

indefinit -"me n'he anat"- en comptes del pretèrit perfecte perifràstic -"me'n vaig anar"-, que es correspon més exactament amb la tònica de tot el llibre. Però Jaume Vidal, després de pensar-hi uns quants anys, va enviar l'any 1990 una versió definitiva a la impremta (via Columna), en què hi posava una cosa que era un veritable *tour-de-force*: "Durant molt de temps, em vaig colgar dejorn". Aquí, i en avant, va esclatar, potser, l'aplaudiment dels mallorquins, però també la perplexitat de la major part dels catalans, que no van entendre, amb excepcions, ni el verb "colgar-se" ni l'adverbi "dejorn".

Doncs bé: acaba de sortir a les llibreries (Barcelona, Viena Edicions, 2009, traducció de Josep Maria Pinto) la primera part del primer llibre de *En cerca del temps perdut*, és a dir, *Combray*. La traducció és admirable, meritòria i pulcra -la primera frase està bé, encara que hi falti una preposició-, i només cal que el traductor, si continua aquesta tasca extenuant, pari atenció a no confondre "travessia" per "travessa", no caigui en el pleonasma "el seu propi" i "la seva pròpia", i elimini tots els adjectius possessius innecessaris, molt usuals en francès i més encara en anglès, però que en català han portat a una barroeria tan gran com: "Messi s'ha fet mal a la seva cama dreta", com si (ell) es pogués fer mal a la cama d'un *altre*. Són minúcies, però és bo anotar-les en benefici de la totalitat del projecte. Mil vegades superior a la de Vidal, la seva traducció sens dubte ho és.

A *Combray*, Proust va indicar les claus del conjunt del llibre i l'estratègia narrativa de tota la *Recherche*. Es tractava d'allunyar-se d'una tradició, secular, de narrar en tercera persona, cosa que, suposadament, oferia objectivitat a tota novel·la i permetia al lector situar-se confortablement en el teixit de la ficció: va apuntar-ho Benveniste en assenyalar que la tercera persona és la d'un qualsevol concret, i, alhora, d'un tothom dispers i universal. El tema inicial -que ocupa ni més ni menys que cinquanta pàgines- és el del petó sol·licitat per la criatura Marcel (i no tant criatura) a la seva mare, que de vegades s'entretenia amb els convidats a sopar, i, doncs, trigava a acotxar i besar el fill gran al pis de dalt. Aquesta adoració de Proust per la seva mare -que, en el llibre, es barreja i es confon amb la que sent per l'àvia- és una de les poques coses que de Proust va entendre la minyona que ell va tenir els tretze o catorze últims anys de vida. La bona Céleste Albaret, en confessions recollides per Georges Belmont, no va tenir cap dubte a considerar aquesta passió filial de Proust com la causa eficient de tota la seva obra. Això sí: pel que fa a la càrrega d'homosexualitat que porta el llibre, la minyona fidel va considerar que era fruit de la maledicència popular. Albaret, que era llesta, va puntualitzar amb encert que no sempre s'ha de confondre el "jo" del narrador amb l'home Marcel Proust. Però les biografies han demostrat que l'autor no va fer mai altra cosa, en escriure, que presentar la seva història, i la Història també, com un destil·lat inevitablement lligat a una memòria personal i intransferible. És com si la separació infantil entre ell mateix i el cos de la seva mare hagués obert un buit que només podia

omplir-se, amb permanent melancolia, en les pàgines d'un dels millors estils que s'hagin mai donat en llengua francesa.

Publicidad por Google [¿Que es esto?](#)

Significado de Nombres
Juegos-originales.es/TuNombreElfico Q Significa Tu Nombre en Elfico? Descúbrelo Aquí Gratis 0,99€/sms

6 grandes vinos - 50% dto
[www.vinoseleccion.com](#) Vinoselección Club de Vinos Gratis Sacacorchos valorado en 36 €

Música catalana
[www.boirahavaneres.com](#) Comprí CDs de les més belles havaneres del grup BOIRA

Vota ☆☆☆☆☆ Resultado ☆☆☆☆☆ 0 votos

Imprimir Estadística Enviar Compartir: [¿Que es esto?](#) Puedes utilizar el teclado:
Corregir Reproducir Derechos

MÁS INFORMACIÓN:

OTRAS EDICIONES

- > Publicado en **Edición Impresa** en la sección de
- > **Versión texto accesible**
- > Edición de Bolsillo, edición para PDA/PSP ó Móvil

Última hora

Lo último

- 10:12** Matas deposita la fianza de tres millones para eludir la cárcel
- 09:53** ¿Cómo nos sacamos el miedo?
- 09:44** Renault y Nissan unen sus fuerzas con Daimler para desarrollar nuevos modelos y compartir motores
- 09:35** Francia abre el mercado de las apuestas en Internet
- 09:28** Whitney Houston, ingresada en un hospital de París

Purificador Daikin [Ver más noticias](#)

Videos **Fotos** Gráficos

- Fuerte temblor en Indonesia - 07:48**
- No cambien la ley con un crimen caliente - 07:00**
- Alberto López Viejo - 07:00**

cuenta NÓMINA de ING DIRECT [Más info](#) [Otras fotos](#)

[Ayuda](#) | [Contacto](#) | [Venta de fotos](#) | [Publicidad](#) | [Aviso legal](#) | [elpais.com en tu web](#) | [SiteIndex](#) | [Traductor](#) | [RSS](#) | [PODCAST](#)

© EDICIONES EL PAÍS, S.L. - Miguel Yuste 40 - 28037 Madrid (España)

Una empresa de